

Monumentnummer*: 519935

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr 82642/28

Woonplaats* Sint-Michielsgestel
Gemeente* Sint-Michielsgestel
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Sint-Michielsgestel
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Sint Michielsgestel
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 4131

Omschrijving**

Inleiding

Aan de oostelijke zijde van de Nieuwstraat gelegen Rooms-Katholieke kerk van Sint-Michaël; in 1929-1931 opgericht naar ontwerp van de architect H.W. Valk in een mengeling van expressionistische, ambachtelijk-traditionele en op de gotiek geïnspireerde vormen. De aannemer was J. Gerats uit Blerick. Op 20 april 1931 werd de kerk geconsacreerd door Mgr. A.F. Diepen, de bisschop van 's-Hertogenbosch. In 1934 stortte een deel van het torengewelf in; dit werd in de daaropvolgende jaren gerestaureerd. De kerk is gebouwd ter vervanging van de oude, uit 1839 daterende en in 1932 gesloopte Waterstaatskerk op het Petrus-Dondersplein.

Omschrijving

Driebeukige transeptloze kerk met toren en lichttoren boven de viering, onder met leien gedekte zadel, lessenaar- en tentdaken. De kerk is geheel in baksteen opgetrokken en heeft een opvallende toren met overhoekse vierkante spits tussen topgevels die wordt geflankeerd door ronde, van kegeldaken voorziene kapellen. Het schip telt zeven traveeën en heeft uitgebouwde biechtstoelen aan de zijbeuken. Verder is er een koortravee met forse lantaarntoren en een lage halfronde absis. Aan de noordzijde bevindt zich, op rechthoekige grondslag, de voormalige sacristie. Het gehele gebouw heeft, ondanks de onconventionele opbouw, tamelijk traditionele gotiserende details in torennissen en de lichtramen van het schip, die in de zijbeuken tweedelig en in de koortravee vierdelig zijn.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Inwendig blijkt de driebeukige indeling van zijbeuken en hoge lichtbeuk op verrassende wijze aangepast te zijn aan het streven een zo goed mogelijk zicht op het altaar onder de lantaarntoren te bereiken. Het schip heeft zeer rijzige, op uitkragend schoon metselwerk aanzettende spitse parabooldbogen, die rusten op ver in de -als loopgangen fungerende en met graatgewelven overkluisde- zijbeuken geplaatste zuiltjes, in groepen van één en twee grèsbuizen gekoppeld. Het schip heeft meloengewelven waarop de lichtbeukvensters met steekappen aansluiten. Onder de vensters bevinden zich geschilderde tableaux met bijbelse en algemene christelijke symbolen. Deze tableaux zijn in 1991 door Th. den Otter gerestaureerd.

Door de samenwerking van zijbeuken en zuilengangen ontstaat er een fraaie ruimtewerking. De koortravee heeft links en rechts van de triomfboog zijaltaren met een beeld en een tabernakel in open nissen, de kooromgang heeft een bovengalerij aansluitend op de paraboollachtige halfkoepel van de absis. Van opzij en van boven valt licht op het voor de ietwat donkere absis geplaatste altaar; typerend voor de christocentrische opvattingen in de kerkbouw. Het kerkmeubilair is sinds 1934 gewijzigd. Tweeklaviers orgel gemaakt door Fr.B. Loret in 1876, waarvan laden en het originele pijpwerk, alsmede de orgelkas van waarde zijn uit het oogpunt van monumentenzorg. Door de plaatsing van het orgel was het noodzakelijk het hoofdaltaar iets naar voren te plaatsen. Verder zijn in 1998 de losstaande kerkstoeltjes vervangen door uit de Theresiakerk te Tilburg afkomstige kerkenbanken. De met gele, witte en zwarte tegeltjes belegde vloer moest hierdoor enigszins aangepast worden. De sacristie, die zich aan de linkerzijde van het koor bevindt, doet sinds 1981 dienst als kapel.

Op de torenspits is in 1992, ter vervanging van de bij een storm weggewaaide haan, een door het Bossche koperslagersgilde vervaardigde, aanvliegende haan geplaatst. Tot de inventaris van de kerk behoren verder onder meer een doopvont uit ca. 1800 met smeedijzeren voet uit de zestiende eeuw, een kruisgroep uit 1839, een kruisweg van W. Geraedts (1927), 7 beelden uit ca. 1870, beelden van onder meer Antonius, Barbara, Franciscus en Vincentius en twee omstreeks 1880 door Hendrik van der Geld vervaardigde beelden. In de toren bevindt zich een uit de tweede helft van de negentiende eeuw daterend beeld van Cecilia.

Waardering

De Michaëlkerk is van algemeen belang. De kerk heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het interbellum en de typologische ontwikkeling van de christocentrische volkskerk. De kerk heeft architectuurhistorische waarden vanwege de plaats die deze inneemt in het oeuvre van de Bossche architect Hendrik Willem Valk en vormt als zodanig een overgangswerk tussen een expressionistische en een meer traditionele vormgeving. Verder toont de kerk een ongebruikelijk hoog niveau van gewelfbouw in baksteen en metselornamentiek. De kerk is zeer gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk